

Aan: Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt

Betreft: Reactie op consultatie “Omzetting van de artikelen 4, 15 en 16 van de Vierde Elektriciteitsrichtlijn en van de artikelen 21 en 22 van de herschikte Richtlijn Hernieuwbare Energiebronnen, inzake de actieve afnemers, het zelfverbruik van hernieuwbare energie en de energiegemeenschappen” CONS-2019-05

Datum: 24/1/2020

Contact: Jozefien Vanbecelaere, [REDACTED]

1. Context

De VREG houdt een consultatie¹ over de omzetting van de Europese bepalingen rond energiegemeenschappen. Een duidelijk en ondersteunend kader voor prosumenten en energiegemeenschappen is cruciaal voor de duurzame energietransitie. Vanuit die insteek presenteert ODE in deze nota haar input op de consultatie.

Het EU clean energy package definieert vier nieuwe concepten in verband met zelfverbruik en energiegemeenschappen. Tegen 31 december 2020 moeten de lidstaten de elektriciteitsrichtlijn implementeren en tegen eind 30 juni 2021 moeten de lidstaten de hernieuwbare energierichtlijn implementeren.

Het Vlaams regeerakkoord vermeldt: *“Er wordt een regelgevend kader voor de uitbouw van lokale energiegemeenschappen uitgewerkt, dat uitgaat van het behoud van solidariteit tussen alle netgebruikers via een billijke bijdrage aan de financiering van het klimaatbeleid en het net dat iedereen bevoorradingszekerheid biedt en de uitbouw van hernieuwbare energie toelaat”.*

2. Visie, meerwaarde en complexiteit

Voor ODE is het essentieel dat de omzetting van de EU richtlijnen rond energiegemeenschappen uitgaat van een duidelijke visie dat energiegemeenschappen de energietransitie moeten versnellen in het kader van de energie- en klimaatdoelstellingen. Voor ODE moet het implementeren van gezamenlijk actieve afnemers en (hernieuwbare) energiegemeenschappen ervoor zorgen dat de voordelen van lokale productie en lokaal zelfverbruik op systeem niveau gehonoreerd worden. Uit het consultatiedocument van de VREG is niet meteen duidelijk welke visie achter de omzetting van de EU richtlijn zit. Bovendien blijven de concepten en implementatie zoals voorgesteld door de VREG eerder complex. Het is belangrijk dat de complexiteit steeds in verhouding is tot de meerwaarde voor het energiesysteem.

We roepen de VREG en de decreetgever op om met de implementatie van de richtlijnen rond energiegemeenschappen op een zo eenvoudig mogelijke manier te zorgen voor meer hernieuwbare energie, lokaal verbruik en netondersteunende diensten. Hierbij zouden de decreetgever en de VREG moeten uitgaan van concrete situaties die zouden kunnen bijdragen aan de energietransitie op vlak

¹ <https://www.vreg.be/nl/document/cons-2019-05>

van hernieuwbare energie, flexibiliteit of netondersteunende diensten maar dit vandaag omwille van regulatoire barrières nog niet of voldoende kunnen. Hierbij denken wij onder andere aan volgende situaties:

- Een groep bedrijven binnen een bedrijvenzone, die proberen aanbod en vraag van lokaal geproduceerde hernieuwbare energie zo veel mogelijk op elkaar af te stemmen.
- Een datacenter dat via een warmtenet restwarmte wil leveren aan een sporthal en woningen in de buurt.

In het voorstel van de VREG is het onduidelijk of deze vormen van energiegemeenschappen of energiedelen binnen de voorgestelde concepten vallen. Wij vragen om dit te verduidelijken.

3. Procedure en chronologie

De VREG consulteert in haar adviserende rol over energiegemeenschappen.

De decreetgever deed nog geen voorstel over de omzetting van de richtlijn. Het is niet duidelijk in welke mate deze VREG consultatie en de antwoorden erop het referentiekader zal worden voor de implementatie van energiegemeenschappen in Vlaanderen.

ODE raadt de VREG en de decreetgever aan om in dit dossier en in toekomstige dossiers altijd nauw te overleggen en gecoördineerd op te treden. Dit vermijdt meerdere consultaties over verschillende interpretaties van een dossier en respecteert de logische chronologie en verdeling van bevoegdheden bij regelgevende procedures. Het is daarbij van bijzonder belang dat de omzetting van de Europese richtlijnen verloopt op een wijze die bijdraagt aan de duurzame energietransitie.

4. Zonder aangepaste nettarieven moeilijker business model

De VREG stelt dat de uitoefening van het recht op zelfverbruik enkel een impact kan hebben op de energiekosten-component ("commodity") van de energiefactuur.² Ze lijkt een andere tarifaire behandeling bij zelfverbruik uit te sluiten. Dit bemoeilijkt mogelijks het business model van gezamenlijk lokaal verbruik. Wanneer reële voordelen van uitgespaarde netinvesteringen of beheerskosten volgen uit lokaal verbruik, is het volgens ODE verantwoord dit op een objectieve en transparante wijze te vertalen in nettarieven. De verschillende bestaande wetgevingen inzake hernieuwbare energiegemeenschappen en de tariefuitzonderingen die tot nu toe werden toegekend in het kader van proefprojecten in de 2 andere Belgische gewesten (Waals decreet van 2 mei 2019³, de Brusselse en Waalse projecten Mery-Grid, E-Cloud, Sun4Schools) houden allemaal een verlaging in van de distributietarieven. Dit is ook het geval in Frankrijk waar een korting van 30% op distributienettarieven bestaat voor lokaal zelfverbruik. In Vlaanderen de reële voordelen van gezamenlijk lokaal verbruik niet vertalen in aangepaste nettarieven of specifieke vergoedingen gaat voorbij aan de realiteit van deze voordelen en dreigt zo van de energiegemeenschappen een

² De uitoefening van het recht op zelfverbruik doet geen afbreuk aan de van toepassing zijnde nettarieven, belastingen, bijdragen, heffingen en toeslagen, en kan dan ook enkel een impact op de energiekosten-component ("commodity") van de energiefactuur hebben. Blz. 30

³ § 5. Les quantités d'électricité autoconsommées collectivement peuvent faire l'objet d'une tarification spécifique pour l'utilisation du réseau, ainsi que pour la contribution aux taxes, surcharges et autres frais régulés relatifs aux tarifs de distribution et de transport, conformément au décret du 19 janvier 2017 relatif à la méthodologie tarifaire applicable aux gestionnaires de réseau de distribution de gaz et d'électricité.

Le gestionnaire du réseau sur lequel une communauté d'énergie est installée applique le tarif visé à l'alinéa précédent de manière progressive, en fonction du seuil d'autoconsommation collective d'électricité atteint par celle-ci. Cette progressivité s'établit entre le seuil minimal arrêté par le Gouvernement lors de la définition d'un périmètre local conformément à l'article 42quinquies, § 1er, alinéa 2, et le seuil optimal défini dans l'autorisation individuelle visé à l'article 42quinquies, § 4, alinéa 1er.

marginaal instrument te maken. Deze bedenking geldt zowel in het kader van de huidige tariefmethodologie als een eventuele meer op toegangsvermogen gebaseerde benadering. ODE is principieel voorstander van het invoeren van een capaciteitstarief op het niveau van een hernieuwbare energiegemeenschap.⁴

ODE heeft sterke bedenkingen bij het bij voorbaat uitsluiten van een impact op de nettarieven door zelfverbruik.

5. Begripsomschrijving actieve afnemer

Op dit moment staat de definitie van 'prosumert' in het energiedecreet⁵. In haar omzettingsvoorstel voegt de VREG de definitie van actieve afnemer toe. Het lijkt dus alsof beide definities zullen blijven bestaan en de definitie van 'actieve afnemer' die van 'prosumert' niet zal vervangen. ODE vraagt om duidelijkheid te scheppen in de verhouding tussen de 'actieve afnemer' en de 'prosumert'. In welke mate zijn de concepten aanvullen of overlappend? Waarom kiest de VREG er niet voor om de term 'prosumert' te vervangen door 'actieve afnemer' en één begrip te gebruiken?

6. Plichten actieve afnemer

Meter/meetinstallatie

Bij de vereisten m.b.t. de meter/meetinstallatie van de actieve afnemer vermeldt de VREG dat de digitale meter voldoet aan de gestelde eisen om productie en injectie te registreren op kwartierbasis. De uitrol van de digitale meter is gepland over 15 jaar, maar in het regeerakkoord staat dat de Vlaamse regering de digitale meter versneld wil uitrollen. ODE benadrukt het belang van deze versnelde uitrol. Zoals de voorzitter van de raad van bestuur van de VREG op 8 januari 2020 in de Commissie energie van het Vlaams Parlement stelde, zou de uitrol "niet tegen 2034 een feit moeten zijn maar al tegen 2024".

Om deze uitrol te versnellen voor actieve en gezamenlijk actieve afnemers stelt ODE voor dat wanneer 1 wooneenheid in een appartementsgebouw een digitale meter krijgt, meteen alle wooneenheden binnen een appartementsgebouw een digitale meter krijgen. Dit is efficiënter op vlak van werkuren, verplaatsing en installatiekosten. Bovendien hebben de bewoners zo beter zicht op hun verbruik en de rendabiliteit van energiedelen voor hun gebouw. Ten tweede stelt ODE voor dat wanneer digitale meters aangevraagd worden in het kader van gezamenlijk actieve afnemers, een (hernieuwbare) energiegemeenschap of bij een warmtepomp of elektrisch voertuig dat een belangrijke rol kan spelen in flexibiliteit, geen vergoeding moet betaald worden. ODE stelt dus voor om deze afnemers ook als prioritaire doelgroep te behandelen op voorwaarde dat ze hun flexibiliteitspotentieel dan ook activeren.

Meetregime - kwartierbasis

Vandaag voorziet men bij Fluvius dat slechts 5% van de mensen met digitale meter gebruik zullen kunnen maken van metingen op kwartierbasis, namelijk meetregime 3. Wanneer de concepten van gezamenlijk actieve afnemers en energiegemeenschappen toepasbaar zijn zal het mogelijk moeten gemaakt worden om dit aandeel van 5% snel te verhogen om iedereen de kans te geven hierin mee te stappen. Over meetregime 1 vs. 3 vermeldt de VREG vandaag niks in haar voorstel, ODE raadt aan om dit ook in acht te nemen. ODE stelt voor om bij het toekennen van meetregime 3 prioriteit te

⁴ Zie ook de reactie van ODE op consultatie 2019-02.

⁵ Artikel 1.1.3. 104°: prosumert: elektriciteitsdistributienetgebruiker met toegangspunt voor afname, al dan niet rechtstreeks op een transformator aangesloten, en met een decentrale productie-eenheid met een maximaal AC-vermogen kleiner dan of gelijk aan 10 kVA die hem in staat stelt elektriciteit te injecteren op het elektriciteitsdistributienet;

geven aan (gezamenlijk) actieve afnemers en afnemers die deel uitmaken van (hernieuwbare) energiegemeenschappen. Aangezien voor deze afnemers metingen op kwartierbasis noodzakelijk zullen zijn.

Evenwichtsverantwoordelijkheid

De vierde elektriciteitsrichtlijn bepaalt dat actieve afnemers in principe “financieel verantwoordelijk zijn voor de onbalansen die zij in het elektriciteitssysteem veroorzaken”, maar laat tegelijk een opening voor een delegatie van deze evenwichtsverantwoordelijkheid. De VREG vermeldt dat ze best een gedetailleerde regeling uitwerkt op niveau van haar technische reglementen, maar volgens ons dient ook de decretale basis hiertoe uitgewerkt te worden. Aangezien het merendeel van de actieve afnemers zich zelf niet bezig kan houden met deze evenwichtsverantwoordelijkheid omwille van de complexiteit, stelt ODE voor om het uitgangspunt om te keren: de actieve afnemer delegeert evenwichtsverantwoordelijkheid tenzij hij dit zelf kan en wenst op te nemen (zoals ook nu al bij prosumenten).

(Gezamenlijke) actieve afnemers zorgen ervoor dat het betalingsrisico voor leveranciers stijgt. Ook al lijkt de delegatie van evenwichtsverantwoordelijkheid logisch, toch moet hierbij rekening gehouden worden met een bijkomende stijging van het betalingsrisico voor leveranciers. Om dit risico te beperken moeten er expliciete contractuele afspraken komen tussen de evenwichtsverantwoordelijke en de (gezamenlijk) actieve afnemer.

7. Actieradius gezamenlijk actieve afnemers

De EU richtlijn vereist dat alle afnemers die deel uitmaken van een groep gezamenlijk actieve afnemers in hetzelfde gebouw of appartementsgebouw gevestigd dienen te zijn. Dit lijkt aanleiding te geven tot interpretatieproblemen. Om zo veel mogelijk vormen van gebouwen toe te laten (appartementsgebouwen, cohousing en andere combinaties van samenhangende gebouwdelen) hieraan deel te nemen stelt ODE voor om dit niet te eng te definiëren. ODE stelt voor om dit te verbinden aan de definitie van hoofd-VME. Dit maakt het mogelijk dat een complex van verschillende gebouwen met een eigen VME maar met gemeenschappelijke delen (bv. gemeenschappelijke ondergrondse parking) ook als gezamenlijk actieve afnemers kunnen optreden. Hierbij kan de hernieuwbare energie installatie bijvoorbeeld geplaatst zijn in die delen die gemeenschappelijk zijn aan de verschillende VMEs en dus onder de hoofd-VME vallen. Dit laat ook toe dat gebouwdelen die visueel apart lijken te bestaan maar toch over mede-eigendom beschikken (bijvoorbeeld van de hernieuwbare energie-installatie) ook als gezamenlijk actieve afnemers kunnen optreden. Het concept eigen site is ons inziens niet geschikt omdat ook hierbij interpretatieproblemen kunnen ontstaan (zie discussie directe lijn). Ook het kadastraal perceel is ons inziens niet geschikt voor deze definitie omdat dit specifiek is opgesteld met een ander doel, om belastingen op te berekenen

8. Definiëring (hernieuwbare) energiegemeenschap

In haar voorstel van tekst voor het energiedecreet definieert de VREG energiegemeenschappen als volgt: *“Hoofdstuk VIII. Energiegemeenschappen Art. 4.8.1. Een energiegemeenschap is een rechtspersoon, gebaseerd op de open en vrijwillige deelname van zijn vennoten of leden, die als hoofddoel heeft het verschaffen van voordelen op ecologisch, economisch of sociaal gebied voor zijn vennoten, leden, of de omgeving waar hij actief is, en die geen winstoogmerk heeft of een winstoogmerk ondergeschikt aan het hoofddoel. Natuurlijke personen, lokale overheden, niet-commerciële instellingen of kleine ondernemingen, die niet betrokken zijn bij grootschalige commerciële activiteiten en voor wie de energiesector niet de belangrijkste economische activiteit vormt, dienen een beslissende invloed uit te oefenen op de activiteiten van de energiegemeenschap*

door te beschikken over: 1° eigendoms- of gebruiksrechten op alle activa van de energiegemeenschap of delen daarvan; 2° rechten of overeenkomsten die een beslissende invloed verschaffen op de samenstelling, het stemgedrag of de besluiten van de organen van de energiegemeenschap.”

ODE vraagt om te verduidelijken wat de VREG bedoelt met 1° eigendoms-of gebruiksrechten op alle activa van de energiegemeenschap of delen daarvan. Het is niet duidelijk of alle deelnemers aan een (hernieuwbare) energiegemeenschap mede-eigenaar moeten zijn van de hernieuwbare productie-eenheden. Als dit het geval is, sluit dit alle situaties uit waarin reeds sprake is van hernieuwbare energieproductie. Bovendien zou het duidelijk moeten zijn dat derde-partij-investeringen/ leasing/ of andere concepten die door de gemeenschap beslist zijn en waarbij de gemeenschap het gebruik heeft van de assets, mogelijk moeten zijn. Dit kan immers de draagbaarheid van investerings- en financieringskosten voor de gemeenschappen verbeteren.

9. Rechtsvormen (hernieuwbare) energiegemeenschap

De VREG stelt dat “zowel de energiegemeenschap als de hernieuwbare energiegemeenschap een eigen rechtspersoonlijkheid moet hebben”. Ze leidt dit af uit de EU richtlijn die vereist dat de energiegemeenschap van burgers resp. hernieuwbare energiegemeenschap een ‘juridische entiteit’ is. Maar aangezien de richtlijn dus enkel over ‘juridische entiteit’ spreekt, stelt ODE voor om aan deze omzetting zo weinig mogelijk beperkingen op te leggen en dus ook in Vlaamse regelgeving enkel te spreken over de bredere term ‘juridische entiteit’. Op die manier worden de juridische gevolgen die het wetboek linkt aan een rechtspersoonlijkheid niet automatisch opgelegd en kan ook een maatschap zonder rechtspersoonlijkheid hieronder vallen.

10. Nabijheidsvereiste bij hernieuwbare energiegemeenschap

Bij een hernieuwbare energiegemeenschap geldt een nabijheidsvereiste. De EU-richtlijn stelt dat de leden of aandeelhouders in de nabijheid van de hernieuwbare energie productie gevestigd moeten zijn maar er is geen verdere verduidelijking over hoe die ‘nabijheid’ concreet afgebakend moet worden.

In het voorstel van regelgevende tekst door de VREG, gebruikt ze gemeentegrenzen om deze nabijheidsvereiste af te bakenen. ODE gaat hier niet mee akkoord en ziet de invulling van deze nabijheidsvereiste enkel mogelijk op basis van de reële bijdrage die je levert aan de duurzame energietransitie. Dit kan verschillende vormen aannemen:

1. Ten eerste kan de nabijheidsvereiste ingevuld worden op basis van technische of elektrische nabijheid wanneer je kan aantonen (in praktijk of theoretisch in geval van toekomstige alternatieven) dat je een deel van het net minder belast: bijvoorbeeld bij zelfverbruik achter dezelfde wijktransformator, laagspannings-, middenspannings- of hoogspanningskabine. Elektrische nabijheid belast het bovenliggend net minder, wat een vergoeding op vlak van nettarieven verantwoordt. Het grootste verschil tussen de (gezamenlijk) actieve afnemer en (hernieuwbare) energiegemeenschappen, is dat een (hernieuwbare) energiegemeenschap het distributienet wel degelijk gebruikt op momenten van gezamenlijke zelfafname. Hierdoor moet een vergoeding voor de besparing op de netkosten in verhouding zijn met de voordelen voor het energiesysteem. Dit gebruikt men ook in Wallonië om de nettarieven te

bepalen.⁶⁷ Een online kaart of tool kan helpen om een duidelijk overzicht te geven van deze elektrische nabijheid aan burgers.

2. Ten tweede kan de nabijheidsvereiste ingevuld worden op basis van de netondersteunende diensten die je levert. Dit kan op basis van een straal van x aantal kilometer rond een (productie-) installatie van de hernieuwbare energiegemeenschap. Ook hier moet de vergoeding in verhouding zijn tot de geleverde diensten aan het energiesysteem.
3. Anderzijds kan ook een straal van x aantal kilometer rond een productie-installatie gebruikt worden indien de gemeenschap geen netdiensten en dus vergoeding nastreeft maar zich focust op bijvoorbeeld hernieuwbare warmte of de lokale betrokkenheid. Een beoordeling van de redelijkheid van de geselecteerde afstand is hier wel nodig.

Ook combinaties van deze nabijheidsvereisten moeten mogelijk zijn.

De VREG stelt specifiek de vraag naar het openstellen van (hernieuwbare) energiegemeenschappen voor grensoverschrijdende deelname. Grensoverschrijdende deelname kan zeker mee opgenomen worden, maar lijkt ons in eerste fase geen prioriteit. Om grensoverschrijdende deelname tussen de verschillende gewesten in België mogelijk te maken moet wel rekening gehouden worden met de rollen en verantwoordelijkheden bij de implementatie in de drie gewesten. We stellen voor om eerder te werken met een definitie voor een *modus vivendi* voor specifieke gevallen.

11. Samenwerkingsverbanden die niet aan begripsomschrijving van (hernieuwbare) energiegemeenschap voldoen

Lidmaatschap en zeggenschap in zowel energiegemeenschappen van burgers als hernieuwbare energiegemeenschappen is in de Europese richtlijn duidelijk afgebakend. Op vlak van bedrijven kunnen in energiegemeenschappen maximaal “kleine ondernemingen die niet betrokken zijn bij grootschalige commerciële activiteiten en voor wie de energiesector niet de belangrijkste economische activiteit vormt” zeggenschap hebben en in hernieuwbare energiegemeenschappen “kmo’s waarvan de deelname aan de energiegemeenschap niet de belangrijkste commerciële of professionele activiteit vormt”. De VREG stelt specifiek de vraag of er bij de omzetting ook aan andere samenwerkingsverbanden gelijkaardige rechten kunnen worden toegekend. Om de zelfconsumptie binnen een energiegemeenschap te verhogen en flexibiliteit aan te bieden zullen logischerwijze ook grotere bedrijven willen deelnemen. Zij beschikken over een ander productie- of afnameprofiel dat het profiel van de residentiële en andere deelnemers zal kunnen vervolledigen en dus voor meer gelijktijdigheid zal zorgen. Daarnaast beschikken zij mogelijk ook over meer expertise op het vlak van vraagsturing en andere netondersteunende diensten.

Als grote bedrijven wel kunnen deelnemen, maar geen vorm van zeggenschap kunnen hebben in een (hernieuwbare) energiegemeenschap is de vraag in hoeverre deze bedrijven nog een incentive zullen zien om hieraan deel te nemen. Om ook grote ondernemingen niet enkel te laten deelnemen, maar ook een vorm van zeggenschap toe te kennen, kan ofwel een extra concept toegevoegd worden of kan het basisconcept van energiegemeenschappen verbreed worden.

⁶ Art. 2 2^oquinquies « périmètre local » : périmètre dont les points de raccordement en prélèvement ou en injection sont situés en aval d'un ou plusieurs postes publics de transformation d'électricité de moyenne et/ou de basse tension. Les points de raccordement ci-mentionnés doivent en outre se situer au sein d'un périmètre géographique mobilisant la portion techniquement, socialement, environnementalement et économiquement optimale du réseau en vue de favoriser l'autoconsommation collective locale d'électricité; ».

⁷ Art. 42quater. § 1er. Le Gouvernement détermine, après avis de la CWaPE et concertation avec les gestionnaires de réseaux, le périmètre local. Ce périmètre local peut être différencié en tenant compte notamment des contraintes techniques du réseau et de la qualité des participants.

Het begrip “beslissende invloed” dat de VREG nu gebruikt is in het Wetboek Vennootschappen en Verenigingen vastgelegd als meer dan 20%. Een oplossing om het zeggenschap breder te trekken en aantrekkelijker te maken voor grote bedrijven bestaat erin om het begrip “beslissende invloed” te wijzigen in “beslissingsrecht”.

12. Rechten (hernieuwbare) energiegemeenschap

De VREG vraagt specifiek naar het al dan niet voorzien van de mogelijkheid dat (hernieuwbare) energiegemeenschappen het net binnen de gemeenschap zelf beheren. De VREG pleit ervoor om dit enkel toe te staan mits voldaan aan alle vereisten die door of krachtens het Energiedecreet en de technische reglementen worden opgelegd aan een distributienetbeheerder (of beheerder van een gesloten distributienet). Door deze eis toe te voegen maakt de VREG het in de praktijk onmogelijk voor een (hernieuwbare) energiegemeenschap om het distributienet in het gebied waar ze actief zijn te beheren. Om de theoretische mogelijkheid ook praktisch te faciliteren, stelt ODE voor deze eis achterwege te laten en om wel een “distributienetbeheerder light statuut” te creëren. In het bijzonder voor hernieuwbare energiegemeenschappen met een warmtenet kan het nodig en belangrijk zijn om zelf het beheer uit te voeren. De VREG geeft een reeks argumenten aan waarom het dit niet wil doen, onder andere om het ontstaan van parallelle netten tegen te gaan. ODE pleit ervoor om dergelijke parallelle netten wel toe te laten omdat ze het publieke distributienet kunnen ontlasten en de nood aan netinvesteringen kunnen verminderen. Hierbij moeten steeds de rechten van de afnemers gevrijwaard worden en de technische reglementen gerespecteerd worden.

Daarnaast zou men in de mogelijkheid kunnen voorzien dat, na overleg met de distributienetbeheerder, de energiegemeenschap delen van de investeringen die nodig zijn aan de infrastructuur op zich kan nemen. Die deelname in de kosten zou zich dan moeten reflecteren in de tarieven.

13. Plichten (hernieuwbare) energiegemeenschap

De eerder gemaakte opmerkingen over de digitale meter en de meetregimes zijn ook hier relevant.

Meldingsplicht

De VREG stelt specifiek de vraag of enkel een meldingsplicht voldoende is of het aangewezen lijkt om de (hernieuwbare) energiegemeenschappen ook te onderwerpen aan een erkenning/label. ODE is voorstander van een lichte procedure. ODE stelt voor om niet enkel met een meldingsplicht te werken, maar om deze ook aan te vullen met exhaustieve lijst van voorwaarden waaraan een (hernieuwbare) energiegemeenschap moet voldoen. Deze lijst moet decretaal vastgelegd worden. Indien er decretaal geen voorwaarden worden opgelegd, bestaat het risico dat via technische reglementen en contractuele eisen de drempel voor de oprichting van een (hernieuwbare) energiegemeenschap te hoog wordt gelegd. .

14. Zelfverbruik van hernieuwbare energie

De VREG stelt de specifieke vraag of ze ook een regeling moet voorzien voor de opslag van zelfopgewekte hernieuwbare energie. Volgens ODE moet opslag zeker aangemoedigd worden, ook omdat de EU richtlijn expliciet stelt dat hernieuwbare energiegemeenschappen het recht hebben om hernieuwbare energie op te slaan en te verkopen. Daarom stelt ODE voor dat de dimensionering van de batterij in verhouding moet zijn tot de hernieuwbare energie die omgaat in de hernieuwbare energie gemeenschap en dat enkel het deel hernieuwbare energie in rekening kan gebracht worden. Als er toch grijze energie zou opgeslagen worden en later verbruikt, moedigen wij aan om dit af te dekken met Vlaamse garanties van oorsprong.

15. Delen en verkoop zelfopgewekte hernieuwbare energie

De VREG stelt een vrijstelling van leveringsvergunning voor bij:

- actieve afnemers die aan slechts één peer verkopen,
- (gezamenlijk) actieve afnemers en (hernieuwbare) energiegemeenschappen die zelfopgewekte hernieuwbare energie niet aan eindafnemers verkopen maar bv. aan een energieleverancier of tussenpersoon,
- gezamenlijk actieve afnemers en (hernieuwbare) energiegemeenschappen voor de levering in het kader van zelfverbruik van hernieuwbare energie.

Maar vandaag moet een leverancier niet noodzakelijk een leveringsvergunning hebben. Een leverancier is, volgens artikel 2, 15°bis, Elektriciteitswet: "Elke rechtspersoon of natuurlijke persoon die elektriciteit levert aan één of meerdere eindafnemers; de leverancier produceert of koopt de, aan de eindafnemers verkochte, elektriciteit." De levering is "de verkoop, met inbegrip van de doorverkoop van elektriciteit aan afnemers" (artikel 2, 15°quater Elektriciteitswet). In Vlaanderen omschrijft artikel 1.1.3, 78° een leverancier als "elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die aan afnemers elektriciteit of aardgas verkoopt behoudens indien de verkoop plaatsvindt via een directe lijn, een directe leiding of privé-distributienet".

Wij vragen aan de VREG om het verschil te verduidelijken tussen de houder van een leveringsvergunning en een leverancier. Vervolgens moet verduidelijkt worden welke verplichtingen al dan niet verbonden zijn aan het peer-to-peer delen/verkopen. Aangezien nog heel wat andere verplichtingen verbonden zijn aan energieleveranciers, is enkel een vrijstelling van leveringsvergunning ons inziens onvoldoende om leveringen tussen peers of het energiedelen te faciliteren. Om dergelijke levering ook praktisch mogelijk te maken, moeten meer vrijstellingen (doch niet per se volledig) toegekend worden rond rapporteringsverplichtingen, informatieverplichtingen op de factuur, beschermingsmaatregelen bij wanbetaling, sociale openbaardienstverplichtingen, distributienettarieven aanrekenen aan afnemers en doorstorten aan Fluvius etc... . Pas wanneer het peer-to-peer leveren op een objectief redelijke wijze vrijgesteld is van deze verplichtingen, kan men echt spreken van een voordeel voor de (gezamenlijk) actieve afnemer en de (hernieuwbare) energiegemeenschap. Anderzijds is het logisch dat ook bij peer-to-peer delen/leveren er bepaalde verplichtingen zijn rond het uitwisselen van informatie met de DNB en/of de 'restleverancier', en dat in energiegemeenschappen aandacht geschonken wordt aan beschermingsmaatregelen en sociale klanten. De toegestane vrijstellingen en verplichtingen vragen dus nog verder onderzoek.

16. Nadere regels voor in de technische reglementen

De VREG identificeert twee pistes voor de implementatie van het recht op zelfverbruik/delen van hernieuwbare energie en vraagt welke piste de voorkeur geniet. Ook al is het in deze fase van ontwikkeling nog vroeg om een definitieve keuze te maken, is ODE eerder voorstander van de eerste piste waarbij de correctie van de meetgegevens op de allocatiepunten van de betrokken netgebruikers gebeurt. Volgens ODE zal piste 1 de ontwikkeling van (hernieuwbare) energiegemeenschappen en gezamenlijke actieve afnemers beter faciliteren:

- De vrije leverancierskeuze blijft gegarandeerd voor elke netgebruiker. Dit zal het minst kans geven op grote discussies en misverstanden tussen de leden van de (hernieuwbare) energiegemeenschap of de gezamenlijk actieve afnemers.
- Er moet een neutrale actor zijn voor de berekening van de energieverdeling tussen de leden, anders zal de "machtigste" of invloedrijkste het systeem in hun voordeel kunnen

organiseren. De VREG verwijst hier naar een verdeelsleutel en lijkt de DNB naar voor te schuiven om deze verdeelsleutel toe te passen, maar ODE ziet hier eerder een rol voor een door de gemeenschap aangestelde neutrale partij die deze verrekening doet en doorgeeft aan de DNB– zeker in het geval van meer complexe gemeenschappen met doorgedreven energieoptimalisatie (denk aan Energy Management Systemen) zal de correctie van de energieverbruiken een dynamisch gegeven zijn. Ook de dynamiek in een energiegemeenschap door toetredende en uittredende leden en de link met de aanpassing van eventuele verdeelsleutels zien wij niet als activiteit voor de DNB.

- De tweede piste legt een extra beheerslast op voor de gemeenschap (bijvoorbeeld de verplichting voor elke nieuwkomer om over te stappen naar de aangewezen leverancier). Anderzijds kan dit andere voordelen bieden zoals naar het aanbieden van flexibiliteit als groep. Het is niet uitgesloten dat sommige gemeenschappen daarom toch voor de tweede piste willen kiezen. De tweede piste kan volgens ons echter niet opgelegd worden.

Verdere reflecties rond de marktprocessen zijn nodig en de verschillende proefprojecten kunnen hier nuttige inzichten in bieden.